

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

ויקרא (חלק יב — שיחה ב)

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ויקרא, כו אדר-ג' ניסן, ה'תש"פ (ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

ויקרא ב

חשוב המועט שלו – כמו המרובה

במשב"ז שם סק"ג שגם הט"ז שם לא פליג ע"ז).
תויו"ט אבות ספ"ב. ועוד, דאם ה"י ביכלתו
ומ"מ אינו מרבה הרי אינו שוה בכוננת לבו
לשמים – כמו המרבה**.

מספר הקרבנות – אף שמקבל שכר על הרבוי. –
ורק דא"י וחגיגה שנאמר בהם כמתנת ידו צ"ל כפי
עשרו (חגיגה ז, ב) – ועד שיכול להביא עוף אף
שעשיר הוא (עי' לחימו ה"י מנה"ק פט"ז ה"ג) –
וזהו דיוק יתור לשון הש"ס במנחות (קד, ב) מי
דרכו כו' היינו שכן הוא הדרך, אבל אפשר להיות
שעשיר ג"כ יביא מנחה*.

ובזה יש לפרש: (1) כונת פירש"י במנחות (ק),
(א) ד"ה אחד המרבה שהוסיף תיבות "להביא
קרבנות" היינו שמרבה במספר, ולא כבסוגיא
דשבעות דקאי ברבוי באיכות. (2) יתור ל' רש"י
בברכות (ה, ב. י, א) שכו' דאחד המרבה כו'
בקרבנות נאמר. והיינו כי ל' אחד הממעט משמע
לרש"י דפ"י דבידו להרבות וממעט אפשריותו.
וכיון דבברכות קאי בת"ת, לכן מדגיש רש"י
דבקרבנות – דוקא שנוי. והטעם כנ"ל שאין חיוב
כו' משא"כ ת"ת.

והא דהש"ס בברכות מביא דא"י מזה, היינו
מהא דאם אין הממעט ממעט בכונת לבו לשמים
(ובת"ת אפשרי הוא רק אם אין ביכלתו, כמובן).
דאם לאו, הרי עליו נאמר כי דבר ה' בזה – סנה'
צט, א) הרי אחד המרבה כו' ובמילא בת"ת היכא
המעט מפני שלא ה"י ביכלתו, הרי שכרו כזה
המרבה. וק"ל.

** עיי' ברכות ה, ב. דהובא מרז"ל זה בנוגע
ר"א דבכה על שלא למד כרצונו – לפי הקס"ד

* ולהעיר ממרז"ל (ב"ר פכ"ב, ה). הובא
בפרש"י בראשית ד, ג) דקין הביא מפרי האדמה
מן הגרוע והבל מבכורות צאנו ומחלביהן. וראה
בארוכה לקו"ש חט"ו ס"ע 23 ואילך.

א. תנן בסיום מסכת מנחות: „נאמר
בעולת בהמה אשה ריח ניחוח ובעולת
העוף אשה ריח ניחוח ובמנחה אשה
ריח ניחוח, לומך לך אחד המרבה
ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו
לשמים”².

פ"י המשנה בפשטות: מזה שאותו
הלשון „אשה ריח ניחוח” נאמר בכל
א' מס' סוגי הקרבנות דבהמה ועוף
ומנחה אעפ"י שאינם שווים כלל –
דעולת בהמה מרובה משל עוף ועולת
העוף משל מנחה – הרי מוכח ש-
„אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד
שיכוין לבו לשמים”: שאם הממעט
מכוין לבו לשמים כמו המרבה³, אז

(1) פרשתנו א. ט. א. יז. ב. ד.

(2) ההסברה דיה"י השכר וכ"י שוה אף שזה
מרבה כו' – יש להעיר מהמבואר בענין דר"א
בן דורדיא (לקו"ת להאריז"ל תהלים ס"י לב.
ויל"ע בלקו"ת ד"ה כי ביום הזה הא' ס"ד ותקעו
הא' ס"ב) וממ"ש בתו"א ד"ה חייב אינש הב'
(צח, ג).

(3) ומירי שהמעט לא ה"י ביכלתו
להרבות* (מג"א או"ח ס"א סק"ו (וראה פרמ"ג

* או שהוא בדבר שאין הריבוי בו ענין. חוהי
קושיית תוד"ה ללמך – שבועות טו, א. – דאין
שי"ד שם ענין דא' המרבה כו' כיון ששני תנאים
הנ"ל אינם: דהריבוי שם מצוה וגם ה"י ביכלתו
להרבות. (ומשני דמאחד המרבה כו' ידעינן דאין
להתפאר כו'). משא"כ כשמצוה בריבוי ויש
ביכלתו אז צ"ל דוקא „לפום גמלא שיחנא”
(כתובות סז, א).

לכאורה י"ל דבקרבנות צ"ל המוחזר שבמין
שרוצה להביא (מנחות פג, ב) אבל אין חיוב ברבוי

של חבריו. — כיון שהם הוכחות מספיקות משא"כ הכתוב „אשה ריח ניחוח“.

ב. בהמשך לענין הנ"ל בגמרא הובאה ברייתא, המבארת ג' ענינים בקרבנות שיש בהם משום חידוש: „תניא אמר ר"ש בן עזאי בוא וראה מה כתיב בפרשת קרבנות שלא נאמר בהם לא א"ל ולא אלקים אלא ה', שלא ליתן פתחון פה לבעל דין לחלוק (פירש"י: „לאומרים רשויות הרבה כן, והדבר מוכיח, שזה ששמו כך ציום להקריב לו מנחה וזה ששמו כך ציום להקריב לו פרים וזה אילים, לכך נאמר בכלום ריח ניחוח לה“). ונאמר בשור הגס אשה ריח ניחוח ובעוף הדק אשה ריח ניחוח ובמנחה אשה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים. ושמא תאמר לאכילה הוא צריך ת"ל אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה, ונאמר כי לי כל חיתו יער בהמות בהררי אלף וגו' האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה* כו' לא לרצוני אתם זובחים אלא לרצונכם אתם זובחים שנאמר* לרצונכם תזבחהו“.

וצריך להבין:

(א) מהו הקישור בין ג' ענינים אלו ועד כ"כ שרשב"ע כוללם במאמר

(7) וגם מזה שהכתובים הובאו במשנה בתחלה ואח"כ הלימוד ז, „אחד המרבה כו“ ולא בסדר הפוך — משמע שהכתובים הם המכריזים לומר ש, „א' המרבה כו“ ופשיטא שהם הוכחה מספיקה.

(8) תהלים נ, יב, י, יא.

(8*) ויקרא יט, ה.

וצריך להבין: ה' אחד המרבה כו' (ולא „לומר לך שאפילו (או גם) הממעיט ובלבד כו“) — משמע שגם בהמרבה יש חידוש ששווה להממעיט. בגמ' שם איתא על משנה זו: „אמר ר"ז מאי קראה? (ומשיב) מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל. רב אדא בר אהבה אמר מהכא, ברבות הטובה רבו אוכלי' ומה כשרון לבעליה“. והיינו שהכלל הזה ד, „א' המרבה וא' הממעיט ובלבד שיכוין כו“ ילפינו מאלו הכתובים שהביאו ר"ז וראב"א.

וצריך להבין:

מהי שאלתו של ר"ז („מאי קראה“) וגם מהי תשובתם של ר"ז וראב"א (דהילפותא היא ממ"ש „מתוקה גו“ או „ברכות גו“) — הלא מפורש במשנה עצמה ד, „אחד המרבה כו“ ילפינו מזה ש, „נאמר כו' אשה ריח ניחוח כו“?

ואם מפני איזה טעם אין הוכחת המשנה מספיקה* — קשה לאידך גיסא: למה לא הובאו כתובים אלו ד, „מתוקה גו“, „ברבות גו“ בהמשנה

(4) קהלת ה, יא.

(5) קהלת שם, י. וכ"ה הגירסא בע"י. אבל בש"ס שלפנינו: „לבעליו“.

(6) ראה בעיון יעקב כאן: „כי הא דכתיב ככולהו ריח ניחוח אין הוכחה כ"כ די"ל דמ"מ כל אחד לפי מעלתו ומדרגתו הוא לריח ניחוח זו למעלה מזו“. אבל אאפ"כ כפנים.

— וגם אמרו על ר"א — עירובין נד, ב. — באהבה תשגה תמיד. ובברכות יז, א. ופרש"י ד"ה ושמא: לא ה"י לו לב פתוח כו'.

אחד⁹ (ובפרט שהענינים האחרונים נאמרו ב"וא"ו המוסיף" על הענין הראשון)¹⁰?

(ב) מה יועיל זה שבקרבנות נאמר רק שם ה', למנוע מ"ליתן פתחון פה לבע"ד לחלוק" – והלא מצינו כו"כ מצוות שנאמר בהן גם שם אלקים וגם שם א-ל (ויש שנאמר בהן שם ה' כמו במצות הקרבנות), וא"כ הרי יש "פתחון פה לבע"ד לחלוק" ולומר ש"רשויות הרבה הן", אף שבקרבנות

9 ואין לתרץ שזהו לפי שג' ענינים אלו יש בהם משום חידוש בענין הקרבנות – שהרי ודאי שישנם עוד כו"כ ענינים בענין הקרבנות שיש בהם חידוש ולמה דוקא ג' אלה באו בברייתא זו.

10 בחדא"ג מהרש"א כאן מפרש המשך הבנות: זה שא' המרבה כו', הוא הוכחה שהקרבנות הם לשם ה', אבל אלקים אחרים בודאי דיבחרו במרובה באכילה יותר. ואמר ושמא תאמר גם הוא לאכילה צריך, ה"ז מפורש בראיות דאינו וכו'".

אבל לפענ"ד אינו מובן, מהו ההכרח שמי שאומר ששתי רשויות הן ח"ו יאמר "בודאי דיבחרו במרובה באכילה יותר". וגם אינו מובן מה שממשיך: ושמא תאמר גם הוא לאכילה צריך כו'. שהרי כבר הוכיח דא' המרבה וכו' משא"כ באלקים אחרים, דיבחרו במרובה באכילה יותר, וא"כ איך אפשר לומר אח"כ: ושמא תאמר גם הוא לאכילה צריך.

וראה בעיון יעקב שמפרש ב' הבנות הראשונות כאלו הם בבא אחת – ולא משמע כן מל' הברייתא. ומה שמפרש המשך הבבא הג' "כלומר כיון שהכל שוה לך רב או מעט תאמר שכן דרכו של רעב ותאב לאכול כו' להכי מביא הכתוב אם ארעב וגו' שהוא רק לעשות רצונו" – אינו מובן שהרי ההוכחה מ"אם ארעב גו'" אינו שלא שייך ענין הרעבון למעלה, כ"א אדרבה שישנו – ורק ש"לא אומר לך", וכדלקמן בפנים.

נאמר רק שם ה'?

(ג) איך זה נקרא האומר "רשויות הרבה הן" בשם "בע"ד", דמתואר זה משמע דלבעל הנחה זו גדר המחייב לבוא עמו בדין ודברים – והרי הוא כופר באחדות הוי"?

(ד) הענין השני שבדברי רשב"ע הרי הוא, לכאורה, אותו הענין ממש האמור במשנתנו!

(ה) עפ"ז למה שינה מלשון המשנה, ובמקום "עולת בהמה" ו"עולת העוף" אמר "שור הגס" ו"עוף הדק"?

(ו) האיך יעלה על דעתו של מישהו לאמר ש"לאכילה הוא (הקב"ה) צריך" ח"ו, עד שהזוקק רשב"ע להוציא מטעות זו, וע"י הוכחות מכמה כתובים וכו'?

(ז) באם כן צריך לשלול אמירה זו – הרי צ"ל זה כהקדמה להל' קרבנות – בתחלת מס' זבחים ולא בסיום מסכת מנחות.

(ח) בשלילת רשב"ע את הקס"ד (ד"לאכילה הוא צריך") אינו אומר שלמעלה אין שייך ענין של אכילה, אלא ש"אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל וגו'"¹¹ – היינו שכן שייך ענין של "רעבון", כביכול, למעלה, אלא שאז לא אומר לך (והטעם) כי לי כו'.

ג. והביאור בכ"ז:

ההבדל שבין ה"מרבה" וה"מעט"

11 וגם לפי מ"ש הראב"ע (ועוד) בפ"י, אם ארעב גו': אילו הייתי כאדם שיש לו צורך כו', ושכאמת אינו שייך רעבון למעלה, הרי עכ"פ אין דא"י מהכתוב שאין שייך רעבון.

כס". – כפשוטו שמביא מכספו כו' וכן, בל' הרמב"ן¹⁶, "דמו (דהקרבן) תחת דמו נפש תחת נפש כו'".

ובהקרבת האדם – הרי דוקא בקרבן מנחה נאמר נפש כי תקריב – כאילו הקריב נפשו¹⁷, ומחדש קרא שגם מקרבן בהמה ועוף הוא ריח ניחוח כמו הממעיט.

ואח"כ, בתור הוספה לזה, באה השאלה בגמ': "מאי קראה?" היינו היכן מלמדנו הכתוב עוד פרט בענין ד, "א' המרבה כו'" שאינו מוכח מהכתוב המובא במשנה¹⁸, והוא: שגם בהבאת הקרבן שמצד האדם (המביא הקרבן) אין הפרש בין המרבה והממעיט.

ופשיטא לי' שכן הוא ושאלתו היא רק "מאי קראה" – כי מאחר שעיקר ענינו של קרבן מצד האדם הוא "שיכוין את לבו לשמים"¹⁹ הרי הסברא נותנת דבאם הכוונה היתה בשלימות, גם ההבאה של הקרבן שמצד האדם "הממעיט" – שלימה היא.

בקרבן שענין הקרבן הוא: אדם כי יקריב גו' לה' – הוא בשני צדדים: מצד האדם המקריב – האם הובא הקרבן ע"י האדם באופן של שלימות הראוי מצד המקריב, או שהוא "ממעט" בו; מצד הקב"ה – אם הקרבן נתקבל לרצון למעלה בשלימות – וע"ד שישנו אופן דכיפר ולא כיפר¹², חילוק דריצוי חטאת ועולה¹³ ועוד.

ובזה החילוק בין המשנה והגמ': במשנה המדובר בענינו (ופעולתו) העיקרי של הקרבן – כפי שנתקבל למעלה – ולכן באה הוכחת המשנה ממה שנאמר, "אשה ריח ניחוח" בכל א' מג' סוגי הקרבנות, אף שזה מרבה וזה ממעיט, "לומר לך אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין את לבו לשמים" – והיינו שלענין ה"ריח ניחוח" שבהקרבן וקבלתו לרצון למעלה, כולם שווים¹⁴.

והנה בהקרבת הקרבן צ"ל גם "הקרבת האדם"¹⁵, עדמ"ש"נ "לרצונ-

(12) זבחים ו, א.

שם ז, ב. וראה אגה"ת פ"ב.

(14) וי"ל שזהו גם דיוק ל' המשנה, "ובלבד

שיוין לבו) לשמים" דלכאורה מיותר, אלא דכוונת המשנה להדגיש שהשיוין הוא לפי שמכוין לבו לשמים, ומצד הקב"ה (שבזה קאי במשנה, ככפנים) הנה אחד המרבה כו'. וראה בתדא"ג מהר"ל מפראג (כאן): כי אצל השי"ת הכל אחד, הרבה ומעט, ולפיכך אם אינו מכוין לבו לשמים בזה יש הפרש בין הרבה למעט, אבל לא כאשר מכוין לבו לש"ש, ומצד השי"ת הכל אחד. ולהעיר משובעות (טו, א): "מי איכא חשיבותא קמי' שמיא' והתניא כו' א' המרבה וכו'".

(15) וכידוע תורת אדה"י: אדם כי יקריב –

מכס קרבן לה' (לקו"ת ויקרא ב, ג. וראה ד"ה באתי לגני תשי" פ"ב. ד"ה באתי לגני תשי"ב).

(16) ויקרא א, ט.

(17) מנחות קד, ב. הובא בפירש"י במקומו

(ב, א).

(18) בצ"ק כתב ד, מאי קראה" בא להוסיף

שגם עשיר שביכלתו להרבות וממעט – דמ"מ כו' ובלבד שיכוין לבו לשמים, אבל ראה לעיל הערה 3 דאם ביכלתו להרבות הרי אינו שייך לומר ובלבד שיכוין כו' שהרי אז אינו שוה בכוונתו – להמרבה.

(19) ראה בארוכה במפרשי התורה ר"פ ויקרא. ובתו"ש מילואים לפ' ויקרא בתחלתו. וכמוכח גם מזה שישנם פסולים רבים בקרבנות הבאים מחמת חסרון במחשבה וכוונה.

סיומה (הנ"ל) של המסכת והתחלתה – „כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשרות אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה” – והיינו שגם המשנה הראשונה דנה ומחלקת בין שני ענינים אלו: כשרות הקרבן מצד עצמו, היינו שיהי' כפי רצונו ולרצונו ית' (בדוגמת ענין „ריח ניחוח לה"'); וחובת הבעלים בהבאת הקרבן. ובשייכות לזה באה המסקנא בסיום המסכת: דעם היותם שני ענינים בהקרכת קרבן, הצד השווה שבשניהם (הן לגבי „ריח ניחוח” לה' והן לגבי אדם המקריב): „א' המרבה וא' הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים” – וכנ"ל דמהמשנה מובן בפשטות דגם מצד האדם הרי אחד המרבה כו'.

ד. ובהמשך לזה הובאה הברייתא להלן בגמ' (בשילהי המס'): „אמר רשב"ע בא וראה .. בפרשת קרבנות שלא נאמר בהם לא א"ל ולא אלקים אלא ה" – חידושו של רשב"ע הוא, דעם היות שכמה סוגים בקרבנות²²: ישנם הבאים לכפרה כמו חטאת, אשם כו', שהם באים לרצות את מדת הדין של מעלה, אשר ע"כ הי' מתאים שייאמר בהם שם אלקים; וישנם קרבנות הבאים בתור הודאה על החסד הנעשה עם האדם, כקרבן תודה, וכמ"כ קרבנות שמביאים בקשר לענין של שמחה, כמו שלמי שמחה כו' – ובהם הלא מתאים השם א"ל המורה על החסד, כמ"ש²³ „חסד א"ל כל

וקרא בנוגע להאדם, מביא ר"ז (בגמ') מהכתוב „מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל”, ש„העובד” קאי על האדם המביא קרבנו (כמו שפרש"י), אשר שנתו (של העובד) „מתוקה”, „אם מעט ואם הרבה” (במדה שוה, בין שהקרבן „מעט” בין „הרבה”), „יאכל – מתן שכרו”. הרי שמכתוב זה ילפינן (שגם) מצד „העובד” אין חילוק בין „מרבה” ל„ממעיט”.

ורב אדא בר אהבה אומר הכתוב „ברבות הטובה רבו אוכלי” ומה כשרון לבעליה – שאין כשרון ויתרון ל„בעליה” של (הטובה – היינו) הקרבן²⁰ ע"י „רבות הטובה”, שמרבה בקרבנו. כלומר, שגם מצד בעל הקרבן (בעליה) הנה א' המרבה וא' הממעיט כו'²¹.

ובזה יתבאר גם הקישור שבין

(20) כ"כ בחדא"ג מהרש"א כאן. אמנם בפרש"י כאן שקאי על הקב"ה. וי"ל שזהו לפי הגירסא בגמ' שמביא גם סיום הפסוק „כ"א ראות עיניו” (ככע"י כאן. וראה במהרש"א בסיומו שגם לענין תיבת „אלא (כדי שתאמר כו')” גריס רש"י ככע"י. וברש"י כאן צ"ל ד"ה חדש בתיבות „כ"א ראות עיניו” כברש"י שבע"י) שקאי על הקב"ה. משא"כ לפי גירסתנו בש"ס שאינו מביא המשך הכתוב (וגם אינו נרמז בו „וגו") יש לפרש ש„בעליה” קאי על בעל הקרבן. ובמהרש"א כתב ש„בעליה” קאי על בעל הקרבן גם לפי הגירסא בגמ' שמביא סיום הפסוק.

(21) החילוק בין ב' כתובים אלו: הפסוק „מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל” מדגיש הענין מצד הממעיט, שגם הממעיט – יאכל מתן שכרו. והפסוק „ברבות הטובה גו' ומה כשרון לבעליה” מדגיש הענין מצד המרבה – שאין לו יתרון על הממעיט.

(22) ראה פרטי סוגי הקרבנות בפי"מ להרמב"ם בהקדמה לסדר קדשים.

(23) תהלים נב, ג.

שעיקר „טענתו“ של „בע“ד²⁷ הוא בזה שיש ח"ו ענין של התחלקות ופירוד למעלה.

ובכדי שלא ליתן פתחון פה לבע"ד לומר שיש התחלקות של „רשויות“ ח"ו למעלה, נזכר בכל הקרבנות (אף שהם מחולקים זה מזה בתכלית) רק שם אחד ודוקא שם ה', כי שם ה' הוא שם המפורש²⁸ ושם העצם²⁹ ושם המיוחד^{29*}, המורה שהשי"ת הוא למעלה מכל ענין של שינוי והתחלקות; וזה גופא מלמדנו דמה שמצינו התחלקות בהשמות הוא רק מפני ש„לפי מעשי אני נקרא“³⁰, היינו כפי שהבורא ב"ה נראה לנו לפי מעשיו, הנהגתו והשפעתו בעולם, אבל לא שיש ח"ו התחלקות במציאותו.

והטעם שדוקא בקרבנות הוצרך ה' כתוב להוציא מה„פתחון פה“ של ה' „בע“ד“, הוא מפני שטעות זו („לחלוק“) עלולה יותר לבא בענין הקרבנות: ענינם של הקרבנות הוא לפעול שינוי (ותוספת) רצון, כביכול, למעלה, שזהו"ע ה„ריח ניחוח“³¹. ובפרט בקר-

היום²⁴ – ועכ"ז לא מצינו בכל הקרבנות אלא שם ה'²⁵.

ומבאר טעם הדבר: „שלא ליתן פתחון פה לבעל דין לחלוק“. ואין הכוונה למי שאומר ש„רשויות הרבה הן“ בפשוטו של הענין²⁶ – כי אז לא הי' נק' „בעל דין“; אלא כוונתו לזה הסובר דבודאי בורא אחד הוא ואין שני לו ח"ו, ורק שכלולים בו „רשויות הרבה“: החסד שבו הוא ענין בפ"ע והדין – בפ"ע (כמו האדם, להבדיל, הכלול מכמה מדות מחולקות). ולכן אם הי' הכתוב מיחס סוג מסוים של קרבנות לשם א"ל (סוג „המתאים“ לשם זה, כנ"ל) וסוג אחר לשם אלקים, הרי ניתן „פתחון פה“ להנחתו של ה„בעל דין“ לומר, כי „רשויות הרבה הן“ בה„אחד“ דלמעלה וכי כל קרבן נקרב ומשתייך רק ל„רשות“ ו„חלק“ מסוים ונפרד ח"ו במציאות הבורא ית', שהוא באמת בתכלית האחדות הפשוטה. ומרומז זה בדיוק הל': „פתחון פה לבעל דין לחלוק“. היינו

(24) זח"א צד, א. תקו"ז תכ"ב (סז, א). וראה

בהערה הבאה.

(25) ראה עד"ז בחדא"ג מהרש"א. אלא שכ'

דשם א"ל הוא מדת הדין. וראה זח"ג ל, ב: וזמני הוא דינא וזמנין הוא ... חסד. וראה בניצוצי אורות שם. וראה בזח"ג ה, א. ובניצוצי זהר שם.

(26) וי"ל שזהו גם כוונת רש"י כאן (וי"ל

שזהו החילוק בין גירסא שלנו ברש"י „לאומרים רשויות הרבה כו“ – להגירסא ברש"י שבע"י: „למניין לומר רשויות הרבה כו“). וראה בספרי פנחס כח, ח הגירסא בברייתא דרשב"ע: שלא ליתן פתחון פה למנינים כו' (משא"כ כאן הגירסא: לבע"ד). וראה סנהדרין לח, א.

(27) ע"פ המבואר בזח"ג שם מובן דיוק לי

„בעל דין“. וגם לפי המבואר כאן י"ל כי ענין ההתחלקות בא מחמת גבורה ודין כמבואר בשהיה"א (ספ"ד). ובכ"מ.

(28) סוטה לח, א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב.

(29) פרדס שיי"ט. מו"נ ח"א פס"א ואילך. עיקרים מאמר ב' פכ"ח.

(29*) סוטה שם. סנה"ס, א. והוא המיוחד כו' וכל השמות כלולים בו (בארוכה בכהנ"ל – פרדס שם. שערי אורה (להר"י גיקטליא) ש"ה. תו"א ס"פ נח. ועוד).

(30) שמור"ר פ"ג, ו. וראה ספה"מ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"ה. ובכ"מ.

(31) ראה סידור אדה"ז ע' 66. תו"א וישלח

שבה נאמר „א' המרבה וא' הממעט ובלבד שיכוין את לבו לשמים” (כדברי המשנה): כי לאחר שבבא הראשונה מבארת שאין התחלקות ושינוי במקום שהקרבות מגיעים ועולים למעלה, מכיון שכולם הם לשם ה' (ו„לא נאמר בפרשת קרבנות כו' אלא ה'”) – באה הבבא השני' לשלול גם סוג שני של התחלקות בענין הקרבנות מצד האדם המקריב למטה, שאין הפרש בין המרבה והמעט בכמות הקרבן – „ובלבד שיכוין את לבו לשמים”.

וע"ד הנת"ל בנוגע לשאלת הגמ' „מאי קראה” שהכוונה היא: מנ"ל בקרא שגם מצד האדם המקריב אין הבדל בין המרבה והמעט, כך גם בברייתא (שענינה לבאר את השנוי במשנה בל' קצרה או ברמז³⁵) עיקר ההדגשה היא (בהוספה על המשנה) שגם מצד האדם המקריב אין לחלק בין המרבה והמעט.

ולכן מדייק בברייתא „ונאמר בשור הגס כו' ובעוף הדק כו' ובמנחה כו'” בשינוי מל' המשנה: נאמר בעולת בהמה כו' ובעולת העוף כו' ובמנחה – היות והמשנה מבארת את השווין בין המרבה והמעט כפי שהוא מתבטא בהקרבנות ועלייתו של הקרבן להוי', וע"כ נאמר במשנה „עולת בהמה”, „עולת העוף”, שהעולה היא כולה כליל על המזבח – כולה להקב"ה, והיינו ששיעורם של הריבוי והמיעוט הוא בכמות ההקרבה על המזבח – דבין עולת בהמה שהיא „כליל” בכמותה המרובה, בין עולת

בנות הבאים לכפר על חטא האדם, שבחטאו עבר על רצונו ית' – ותכליתו של הקרבן הוא שיהי' מרוצה לפניו יתברך. וכמ"ש בתחלת פרשת הקרבנות³²: „ונרצה לו לכפר”. ויתירה מזה מצינו: „ויעל (נח) עלת במזבח. וירח ה' את ריח הניחח ויאמר גו' לא אוסיף לקלל עוד גו' כי יצר גו'”³³ אף שקודם לזה כאשר ראה „ה' כי גו' וכל יצר גו'”³⁴ – הביא המבול, שינוי בענין (בטעם) זה עצמו.

ומכיון שכן הרי מובן ששינוי רצון זה, הנעשה ע"י הקרבנות, יש בו משום נתינת מקום („פתחון פה”) להטועים ואומרים שישנה ח"ו „התחלקות” של „רשויות הרבה” במציאות הבורא ב"ה – כי השינוי ברצון מדין לחסד לכאורה סיבתה „התחלקות” דמדת החסד ומדת הגבורה – א"ל ואלקים.

ומעתה יובן הטעם למה דוקא בפרשת הקרבנות חשש הכתוב ליתן פתחון פה לבע"ד; ולכן „לא נאמר בה .. שם א"ל וכו' אלא ה'” – שהוא שם העצם ושם המפורש המורה על פשיטותו ואחדותו של הקב"ה – בכדי להורות שכל הקרבת הקרבן הוא לשם הוי', שלמעלה מעניני התחלקות ושינויים.

ה. ועפ"ז יובן תוכן הקישור שבין הבבא הראשונה בברייתא והשני'

כה, ד. אוה"ת פנחס ע' אע"ט בסופו.

(32) ויקרא א, ד.

(33) נח ח, כ"א.

(34) בראשית ו, ה. תו"ח בראשית יג, ד.

וירא קא, ג.

(35) הקדמת הרמב"ם לפיה"מ.

ההוכחה מהכתוב „אשה ריח ניחוח“ כפי (שהקרבן מקובל למעלה) אעפ"י שבה מודגש ענין הקרבן כפי שהוא לגבי האדם המקריב (ולפי"ז הרי מתאים לכא' להוכיח מהכתובים המובאים בגמ', כנ"ל) – כי, אדרבה, זה שבענין ה„ריח ניחוח“ הושוו המרבה והממעיט, זה גופא מכריח ששווים הם גם לגבי האדם המקריב, להיות שכל הענין ד„ריח ניחוח“ תלוי בהאדם המקריב ובא כולו בשבילו.

ויתבאר בזה גם קישור ההמשך של הברייתא בכבא השלישית (לזו שלפני): „ושמא תאמר לאכילה הוא צריך“ – דאין הכוונה לשלול בזה ענין האכילה למעלה³⁸ (כי אין המדובר באכילה גשמית (כ"א כמש"נ לחם אלקיו³⁸), כדלקמן, וגם פשיטא שאין צורך לשלול אכילה גשמית, כנ"ל) – אלא באה להסביר שעם שיטנו ענין ה„אכילה“ למעלה, הרי אין זה מה ש„הוא צריך“ ל„אכילה“ והקרבה זו של הקרבן, והיינו בהמשך להמרזמו לעיל מינה שכל ענין הקרבן אינו אלא בשביל (ולכן גם דנים בו בשייכות אל) האדם המקריב.

ויובן בהקדים ביאור ענין האכילה למעלה.

ז. אי' בספרי³⁹ – בטעם סמיכו־תה של פ' התמיד לבקשת משה „יפ־קוד ה' גו' איש על העדה אשר יצא

העוף שה„כליל“ שלה פחותה הרבה בכמותה, ובין מנחה (שהיא תכלית המיעוט בכמות ההקרבה להוי, מכיון שאינה כליל, אלא) שרק הקומץ ממנה נקטר על המזבח³⁶ – בכל א' מהן נאמר „אשה ריח ניחוח, לומר לך א' המרבה וכו' ובלבד שיכוין וכו'“.

אבל בברייתא קאי שאחד המרבה ואחד הממעיט לגבי האדם המקריב, ולכן שינתה מלשון „עולה“ (דביחס להמקריב אין הבדל בין עולה או חטאת וכו') ללשון המתארת את גודלו (וגסותו) של הקרבן עצמו: „נאמר בשור הגס כו' ובעוף הדק כו'“; דמכיון שההדגשה היא מצד המקריב, הרי מתאים בו השיעור בגסות ודקות של הקרבן גופא.

ו. אמנם זה שהברייתא מדגישה השוויון לגבי האדם המקריב אי"ז רק לפי שבאה להוסיף עוד פרט על האמור במשנה אלא לפי שלדעתו של רשב"ע זהו פירוש וביאור המשנה עצמה: דעם היות שיש בקרבן שני הענינים – כפי שהוא מצד הקב"ה וכפי שהוא מצד האדם המקריב, כנ"ל – הרי לאמיתו של דבר גם ענין ה„ריח ניחוח“ שמצד הקב"ה הרי תכליתו ומטרתו הוא בשביל האדם המקריב, כי הוא המתכפר ומתרצה ע"י הקרבן, ולכן מסתבר שיש לדון על כל עניניו של הקרבן כפי שהוא לגבי האדם³⁷.

וזהו הטעם שהברייתא מביאה את

קראה, שהכוונה בזה, ככפנים, מנ"ל פרט זה הנוסף שכ"ה גם מצד האדם.

(38) ראה שינויי הגירסאות בספרי שם. והמבואר בפנים הוא ע"פ הגירסא בש"ס כאן.

* (38) ויקרא כא, יז.

(39) פנחס כה, א.

(36) וכהמשך בפרשה: והנותרת מן המנחה

לאהרן גו'.

(37) משא"כ במימרות ר"ז וראב"א שבאו רק להוסיף פרט על המבואר במשנה, לפי שדבריהם באו רק כתירוץ על הקושיא „מאי

מתנהגים ע"פ השגחתו הפרטית של הקב"ה – שגם לפי ראות עיני האדם, לא יהי' העולם, כצאן אשר אין להם רועה".

וזהו גם הטעם⁴³ שהקרבנות נק' "לחם"⁴⁴, ו"אכילה" כלפי מעלה, כמ"ש⁴⁵ "קרבני לחמי גו'":

כי אמרז"ל⁴⁶, "הנפש הזו ממלאה את הגוף והקב"ה ממלא את עולמו" – וכשם שאכילת האדם (וכל צרכיו הנכללים בזה⁴⁷), היא הפועלת שתהי' "הנפש ממלאה את הגוף" – חיבור הנשמה והגוף באופן שכחותי' של הנשמה וחיותה יתגלו בגוף וינהיגו אותו בכל עניניו; עד"ז הוא גם בענין "הקב"ה ממלא את עולמו", שה-קרבנות נקראים, "לחם" ו"אכילה", כי הם הפועלים לגלות בעולם שהקב"ה הוא ה"בעה"ב לבירה זו", והיינו שתהי' התחברות גלו' של אור וחיות אלקי בעולם, כנ"ל.

ח. וזהו מה שאומר רשב"ע [בהמ-שך לשיטתו אשר כל ענין הקרבן, גם ענין ה"ריח ניחוח", הוא בשביל האדם ולטובתו – ושלא להקשות עלי']: "ושמא תאמר לאכילה הוא צריך" – היינו מכיון ש"נתאוה הקב"ה

לפניהם ואשר יבא לפניהם"⁴⁰: "משל למה"ד למלך שהיתה אשתו נפטרת מן העולם, והיתה מפקדתו על בני' כו' אמר לה עד שאתה מפקדתו על בני' כו' אמר לה עד שאתה מפקדתני על בני פקדי בני עלי שלא ימרדו בי כו', כך א"ל הקב"ה, עד שאתה מפקדני על בני פקוד בני עלי שלא ינהגו בי מנהג בזיון כו'".

מדברי המדרש מובן שפ' וענין התמיד יש לו קישור ודמיון לתוכן בקשת משה "פקוד ה' וגו'", מכיון שהמענה לבקשה זו (וכמובן, שזהו גם מילוי הבקשה) הוא פרשת התמיד (שהוא "פקוד בני עלי" שדרש הקב"ה ממשה במקום, "שאתה מפקדני על בני").

והנה תוכן בקשתו של משה הוא – כפשוטו: היות שבני' נכנסים לארץ יש צורך שיתמנה "איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם גו'" – שיעמוד בראשם במלחמה ככיבוש הארץ, וינהיגם אח"כ בכל עניניהם – "ולא תהי' עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה"⁴⁰

מזה מובן שדוגמת הדבר הוא גם בענין התמיד (וכללות ענין הקרבנות), שתכליתו שלילת הטעות ש"אין רועה" בעום ו"עולם כמנהגו נוהג"⁴¹ ועד "שהבירה זו בלא מנהיג"⁴² – ועל ידי התמיד וכו' יהי' ניכר ונגלה אשר הקב"ה הוא, "אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם", שכל עניני העולם כולו

(40) שם כו, יז.

(41) ע"ז נד, ב. וראה רמב"ם הל' תענית פ"א

ה"ג.

(42) ב"ר רפל"ט.

(43) ראה בכוזרי מאמר ב' פכ"ו. לקו"ת פנחס עו, א. סידור אדה"ז לו, א. אוה"ת פנחס ע' אע"ב ואילך ובהנמסר שם. ובכ"מ.

(44) ראה תו"כ עה"פ (אמור כא, כא) "לחם אלקיו", שכל הקרבנות נק' בשם לחם (ולא רק תמידים).

(45) פנחס כח, ב.

(46) ויקר' ספ"ד. וראה ברכות י, א בסדר הפוך.

(47) ראה סנהדרין לת, א.

המרכה ואחד הממעט" לענין ה"ריח ניחוח" שבקרבן ודאי שכן הוא גם לגבי האדם (שכל תועלת ה"ריח ניחוח" שבקרבנות היא בשבילו) בין שהביא "שור הגס" ובין שהביא מנחה, כי לא "לאכילה (של הקרבנות) הוא צריך" ("לרצוני"), וכל תכליתם של הקרבנות היא "לרצונכם" של האדם.

ט. אמנם עם היות שיש להקב"ה, כביכול, "ברירה" של "תבל ומלואה כו", הרי מ"מ צוה דוקא לבני" שהם יקריבו "קרבני לחמי", ואף שקודם הציווי – "אם ארעב לא אומר לך", שאינו מוכרח כביכול בזה, מ"מ לאחרי הציווי לבני" (שזה עצמו מורה על חשיבותם לפניו – שדוקא להם ציוה) הרי "למעשה ידיך תכסוף"⁵⁰, שהקב"ה מבקש (ע"י משה – 29 פקוד בני עלי") שבני" יקיימו התומצ" שכללותם הוא ענין הקרבנות⁵¹ – לעשות מכל עניני העולם קרבן לו ית' – שע"ז נעשה העולם דירה לו ית'.

(משחת ו' תשרי, תש"ז)

להיות לו ית' דירה בתחתונים"⁴⁸, שיהי גילוי אלקותו ית' בעולם הזה התחתון, באופן של דירה, וא"כ הרי זה מחייב שישנו ענין ה"אכילה" למעלה שעל ידה "הקב"ה ממלא את העולם" באופן של "חיבור" וגילוי – והרי לכאורה (ש"אכילת") הקרבנות יש בהם גם "צורך" כביכול למעלה – ת"ל "אם ארעב לא אומר לך", היינו שאין הכרח, כביכול, בשביל ענין ה"אכילה" למעלה ש"אומר לך – כי לי תבל ומלואה", ואין הכרח שענין ה"אכילה" יבא דוקא ע"י עבודת הקרבנות של בני"⁴⁹, אלא שענין ה"אכילה" שע"י הקרבנות הוא לטובת ולתועלת האדם.

וזהו שממשיך ומסיים "לא לרצוני אתם זובחים אלא לרצונכם אתם זובחים שנאמר לרצונכם תזבחוהו" – מבאר ומדגיש הנקודה הכללית (וההמשך) שבדבריו. שמזה ש"אחד

(48) תנחומא נשא פט"ז.

(49) ראה לקו"ת במדבר (יה, ד) ש"תבל" בגימט' ב"פ אר" – וקאי על האר" דאופנים ואר" דחיות. ובמא"א ע' חיות, דחיתו יער קאי על מלאכים דעשי, ועוף קאי ג"כ על מלאכים (ב"ר פ"א, ג. וש"נ וראה זח"א מו, ב). וראה לקו"ת שה"ש (טז, א) שבהמות בהררי אלף קאי על מל' שבמל' שיוודת ומסתרת בב"ע. וי"ל הכוונה שהי' יכול להיות המשכת אלקות בעולם ע"י עבודת המלאכים וכו'.

(50) איוב (יד, טו) דעבודה צורך גבוה ועד לאופן ד"תכסוף", נתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים. וראה של"ה שער הגדול (כט, ב ואילך) בארוכה. וראה שמו"ר (פלו, ד): למעשה כו' בד' דברים נתאוהה כו' – ואולי לכן לא הובא בכ"מ כתוב זה לרא' ד(כל) עבודה צורך גבוה.

(51) ראה סידור אדה"ז לג, א.

לזכות
הרה"ת הרה"ח ר' זאב יחזקאל הכהן בן מינדל שי'
לרפואה שלמה וקרובה
ולזכות זוגתו מרת רישא בת פרידא שתחי'

ע"י בנם וכלתם
הרה"ת יוסף יצחק הכהן וזוגתו מרת נחמה דינה ומשפחתם
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות
כ"ץ

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com